EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 16.7.2021
COM(2021) 388 final

2021/0208 (NLE)

Ettepanek:

NÕUKOGU OTSUS,

mis käsitleb Euroopa Liidu ühinemist tsiviil- ja kaubandusasjades tehtud välisriigi kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise konventsiooniga

{SEC(2021) 279 final} - {SWD(2021) 192 final} - {SWD(2021) 193 final}

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

• Ettepaneku põhjused ja eesmärgid

Praegu seisavad ELi kodanikud ja ettevõtjad, kes taotlevad ELis tehtud kohtuotsuse tunnustamist ja täitmist kolmandas riigis, silmitsi killustatud õigusmaastikuga, kuna välisriigi kohtuotsuste tunnustamiseks ja täitmiseks tsiviil- ja kaubandusasjades kõikehõlmav rahvusvaheline raamistik puudub. See tähendab, et kohtuotsuse alusel õigustatud isikud peavad arvestama kolmandates riikides välisriigi kohtuotsuste aktsepteerimist käsitlevate seadustega ning kehtivate kahepoolsete, piirkondlike ja mitmepoolsete lepingutega. Seetõttu peavad rahvusvahelistes kohtumenetlustes osalejad otsuse täitmiseks kulutama vahendeid ja aega ning sageli kasutama tõhusa kohtustrateegia ettevalmistamiseks väliseksperte.

Selline keerukus ning sellega seotud kulud ja õiguskindlusetus on heidutavad tegurid, mis võivad panna ettevõtjad ja kodanikud vältima kohtuvaidlusi ja otsima muid vaidluste lahendamise viise, loobuma oma nõuete esitamisest või loobuma üldse rahvusvahelistest tehingutest. See omakorda võib negatiivselt mõjutada ELi ettevõtjate ja kodanike valmisolekut osaleda rahvusvahelises kaubanduses ja investeerimistegevuses. Kuna ELi kohtuotsuste täitmine kolmandates riikides on ebakindel, on ELi ettevõtjate ja kodanike õigus õiguskaitsele pärsitud.

Rahvusvaheliste kauba- ja investeerimisvoogude kasv suurendab neid õigusriske ELi ettevõtjate ja kodanike jaoks, kuid seda olukorda on võimalik lahendada tsiviil- ja kaubandusasjades tehtud kohtuotsuste prognoositava piiriülese tunnustamise ja täitmise süsteemi kaudu. Veel üsna hiljuti ei olnud tsiviil- ja kaubandusasjades tehtud välisriigi kohtuotsuste tunnustamine ja täitmine rahvusvahelisel tasandil kõikehõlmavalt reguleeritud, isegi kui eksisteerisid mõned piiratud ulatusega kahepoolsed või mitmepoolsed lepingud. Olukord muutus, kui 2019. aasta juulis võeti vastu **tsiviil- ja kaubandusasjades tehtud välisriigi kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise konventsioon** (edaspidi „kohtuotsuste konventsioon“)[1].

Haagi rahvusvahelise eraõiguse konverentsi egiidi all vastu võetud kohtuotsuste konventsioon võib parandada välisriigi kohtuotsuste liikumise praegust süsteemi. Konventsiooni eesmärk on edendada õigusalase koostöö kaudu igaühe reaalset juurdepääsu õigusemõistmisele ning hõlbustada reeglitel põhinevat mitmepoolset kaubandust ja investeerimist, samuti liikuvust[2].

EL on alati toetanud tsiviil- ja kaubandusasjades tehtud kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise mitmepoolse süsteemi loomist ning oli seepärast aktiivselt kaasatud konventsiooni läbirääkimiste protsessi, pidades silmas liidu võimalikku ühinemist kõnealuse tulevase rahvusvahelise süsteemiga. Volituste alusel, mille nõukogu andis Euroopa Komisjonile 2016. aasta mais,[3] esindas komisjon Haagi rahvusvahelise eraõiguse konverentsi läbirääkimisprotsessis liidu huve.

---

1 Tsiviil- ja kaubandusasjades tehtud välisriigi kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise 2. juuli 2019. aasta konventsioon.

2 Kohtuotsuste konventsiooni preambul.

3 Vt nõukogu 26.–27. mai 2016. aasta istungi (konkurentsivõime (3470. istung)) tulemused, nr 9357/16, ja nõukogu otsuse eelnõu (nr 8814/16), millega antakse luba alustada Haagi rahvusvahelise eraõiguse konverentsi raames läbirääkimisi seoses tsiviil- ja kaubandusasju käsitlevate kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise konventsiooniga (kohtuotsuste konventsioon).

Läbirääkimised kohtuotsuste konventsiooni üle viidi 2019. aasta juulis edukalt lõpule ja konventsioon on praegu allakirjutamiseks, ratifitseerimiseks või ühinemiseks avatud. Kui Euroopa Liit peaks vastavalt komisjoni ettepanekule kohtuotsuste konventsiooniga ühinema, kohaldataks konventsiooni ELi liikmesriikide ja teiste konventsiooni osalisriikide vahel sissetulevate ja väljaminevate kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise suhtes.

Käesolev ettepanek on kooskõlas komisjoni eesmärkidega, mis on esitatud Euroopa Komisjoni poliitilistes suunistes (2019–2024),[4] eelkõige prioriteediga „Uus hoog Euroopa demokraatiale“[5]. See on kooskõlas liidu kindla toetusega mitmepoolsusele rahvusvahelistes suhetes ning tõenäoliselt innustab see teisi riike ja ELi kaubanduspartnereid kohtuotsuste konventsiooniga ühinema. ELi ühinemine tsiviil- ja kaubandusasjades tehtud kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise mitmepoolse konventsiooniga oleks samuti kooskõlas liidu poliitikaga, mille eesmärk on suurendada rahvusvahelise kaubanduse ja välisinvesteeringute kasvu ning kodanike liikuvust kõikjal maailmas.

- **Kooskõla poliitikavaldkonnas praegu kehtivate õigusnormidega**

ELil on tsiviil- ja kaubandusasjades tehtud kohtuotsuste vastastikuseks tunnustamiseks ja täitmiseks liikmesriikides hästi välja arendatud süsteem,[6] mis loodi ELi ühtse turu vajaliku täiendusena. Samas ei kohaldata Brüsseli Ia määrust[7] kolmandates riikides tehtud kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise suhtes.

Rahvusvahelisel tasandil on EL sõlminud EMP riikide ja Šveitsiga rahvusvahelise konventsiooni (2007. aasta Lugano konventsioon[8]). Lisaks viis esimene katse luua kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise mitmepoolne raamistik kohtualluvuse kokkuleppeid käsitleva 2005. aasta konventsiooni[9] sõlmimiseni. Selle konventsiooniga tagatakse kohtuotsuste tunnustamine ja täitmine juhtudel, kui pooled on kokku leppinud kohtutes, kellel on vaidluse lahendamisel erandlik pädevus. Liit ratifitseeris selle konventsiooni 2015. aastal, mis tähendab, et see on nüüd liidu *acquis*’ osa.

Peale 2005. aasta kohtualluvuse kokkuleppeid käsitleva konventsiooni, mille kohaldamisala on piiratud, muud üleilmset mitmepoolset raamistikku kohtuotsuste liikumiseks pole.

Kohtuotsuste konventsioon täiendaks seega liidus kehtivat õigusraamistikku, tagades välisriigi kohtuotsuste liikumise väljaspool olemasolevat ELi ja EMP riikide ning Šveitsi vahel kohaldatavat süsteemi.

---

4 https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/political-guidelines-next-commission_et.pdf.

5 Toetades samal ajal prioriteetide „Euroopa maailmapositsiooni tugevdamine“ ja „Inimeste hüvanguks toimiv majandus“ eesmärke.

6 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2012. aasta määrus (EL) nr 1215/2012 kohtualluvuse ning kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusasjades (uuesti sõnastatud) (ELT L 351, 20.12.2012, lk 1) (edaspidi „Brüsseli Ia määrus“).

7 *Ibid.*

8 Tsiviil- ja kaubandusasjade kohtualluvuse ning neid käsitlevate kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise konventsioon (ELT L 339, 21.12.2007, lk 3–41).

9 30. juuni 2005. aasta kohtualluvuse kokkuleppeid käsitlev konventsioon.

Ilma deklaratsioonideta konventsioon ei mõjutaks ELi-sisest *acquis*'d, sest neid kahte akti kohaldatakse erinevates kontekstides[10]. Brüsseli Ia määrust kohaldatakse ELi-siseste kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise suhtes, kuid konventsiooni kohaldataks kolmandatest riikidest pärit kohtuotsuste suhtes. Küll aga on deklaratsioon vajalik tagamaks, et konventsiooniga ühinemine ei mõjuta Brüsseli Ia määruse poliitiliste eesmärkide saavutamist. Täpsemalt annab Brüsseli Ia määrus äriruumi üüri või renti puudutavates asjades erandliku pädevuse selle liikmesriigi kohtutele, kus asjaomane kinnisasi asub. Kohtuotsuste konventsioonis selliseid äriruumi üüri või renti puudutavaid erandliku pädevuse norme ei ole. Seetõttu oleksid liikmesriigid konventsiooni kohaselt kohustatud tunnustama ja täitma kolmandate riikide kohtuotsuseid, mis puudutavad nende territooriumil asuva kinnisasja äriruumina üürimist või rentimist. See oleks vastuolus Brüsseli Ia määruse poliitilise eesmärgiga anda ELi kohtutele erandlik pädevus vaidlustes, mis on seotud ELis asuva kinnisasjaga.

Seetõttu tuleks ühinemise ajal esitada sihipärane deklaratsioon, millega välistatakse ELis asuva kinnisasja äriruumina üürimist või rentimist käsitlevate kohtuotsuste tunnustamine ja täitmine. See piiratud ulatusega deklaratsioon tagab konventsiooni sidususe ELi *acquis*'ga, takistamata kõigi käesoleva ettepaneku poliitiliste eesmärkide täielikku saavutamist.

- **Kooskõla muude liidu tegevuspõhimõtetega**

Kohtuotsuste konventsioon on kohtuotsuste üleilmse liikumise järkjärgulise hõlbustamise tulemus. See põhineb kohtualluvuse kokkuleppeid käsitleval 2005. aasta konventsioonil, mille eesmärk on laiendada selliste kohtuotsuste ringi, mis võivad riikide vahel liikuda. Haagi konverentsi egiidi all vastu võetud konventsioonide eesmärk on teha seda sekkumata erikonventsioonidesse või kehtivatesse kahepoolsetesse konventsioonidesse, mis võivad eksisteerida konkreetsetes valdkondades, näiteks mere- ja transpordiküsimustes.

Õiguskindluse suurenemise ning rahvusvaheliste kohtumenetluste kulude ja kestuse vähenemise kaudu võib kohtuotsuste konventsioon julgustada ELi ettevõtjaid ja kodanikke osalema rahvusvahelistes tehingutes ning suurendada seeläbi piiriüleseid kauba- ja investeerimismahte.

Ühinemine kohtuotsuste konventsiooniga on ka kooskõlas liidu kindla toetusega mitmepoolsusele ja reeglitel põhinevale maailmakorrale.

2. ÕIGUSLIK ALUS, SUBSIDIAARSUS JA PROPORTSIONAALSUS

- **Õiguslik alus**

Liidu pädevus reguleerida tsiviil- ja kaubandusasjades tehtud välisriigi kohtuotsuste tunnustamist ja täitmist põhineb ELi toimimise lepingu artikli 81 lõike 2 punktil a.

ELi toimimise lepingu artikli 3 lõike 2 alusel kuulub liidu ainupädevusse rahvusvahelise lepingu sõlmimine, kui selle sõlmimine võib mõjutada ühiseeskirju või muuta nende reguleerimisala. Brüsseli I määruse vastuvõtmisega on liit omandanud sellise

[10] Vt kohtuotsuste konventsiooni artikli 23 lõige 4. Olgu märgitud, et konventsioon ei mõjuta ka Lugano konventsiooni või 2005. aasta kohtualluvuse kokkulepete konventsiooni kohaldamist, sest artikli 23 lõike 2 kohaselt on varasemad lepingud ülimuslikud.

ainuvälispädevuse reguleerida tsiviil- ja kaubandusasjades tehtud kolmandate riikide kohtuotsuste tunnustamist ja täitmist[11].

Seega kuulub välisriigis tehtud kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise konventsioon liidu ainuvälispädevusse. Liit võib sellega ühineda ELi toimimise lepingu artikli 81 lõike 2 punkti a ja artikli 218 lõike 6 punkti a alusel.

- **Subsidiaarsus (ainupädevusse mittekuuluva valdkonna puhul)**

Ei kohaldata

- **Proportsionaalsus**

Käesoleva ettepaneku eesmärk on parandada õiguskaitse kättesaadavust ELi poolte jaoks, lihtsustades ELi kohtute tehtud kohtuotsuste tunnustamist ja täitmist seal, kus asub võlgniku vara, suurendada rahvusvahelistes tehingutes osalevate ettevõtjate ja kodanike jaoks õiguskindlust ning vähendada piiriüleste kohtumenetluste kulusid ja kestust. Samal ajal on käesoleva ettepaneku eesmärk võimaldada kolmanda riigi kohtuotsuste tunnustamist ja täitmist liidus üksnes juhul, kui järgitud on liidu õiguses kehtestatud aluspõhimõtteid ja see ei mõjuta liidusisest *acquis*'d.

Neid eesmärke on võimalik saavutada üksnes osalemisega riikidevahelises kohtuotsuste vastastikuse tunnustamise ja täitmise süsteemis, näiteks kohtuotsuste konventsiooniga loodud süsteemis. Liikmesriikidel ei ole enam võimalik pidada läbirääkimisi kohtuotsuste tunnustamist ja täitmist käsitlevate mitme- või kahepoolsete konventsioonide üle, sest välispädevus rahvusvahelise kohtualluvuse ning tsiviil- ja kaubandusasjades tehtud kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise küsimustes on ainult Euroopa Liidul.

Ühepoolsete ELi tasandi meetmetega ei saavutataks eespool nimetatud eesmärke, sest need ei hõlbustaks ELi kohtuotsuste tunnustamist ja täitmist kolmandates riikides.

Ühinemine kehtiva mitmepoolse raamistikuga, mille üle EL aitas läbirääkimisi pidada, oleks tõhusam kui läbirääkimiste alustamine ELi mittekuuluvate riikidega kahepoolselt. Sõltuvalt sellest, kui mitu riiki konventsiooniga ühineb, tagaks see ühise õigusraamistiku kolmandate riikide kohtuotsuste käsitlemiseks, olenemata sellest, kus need on tehtud. Samuti tagaks see ühtse õigusraamistiku ELi ettevõtjate ja kodanike jaoks, kes taotlevad kolmandates riikides ELi kohtute tehtud kohtuotsuste tunnustamist ja täitmist[12].

- **Vahendi valik**

Ei kohaldata

[11] Seda on kinnitanud Euroopa Kohus *Lugano arvamuses*, milles Euroopa Kohus sedastas, et Euroopa Ühenduse ainuvälispädevus kehtib muu hulgas ka kolmandate riikide tsiviil- ja kaubandusasjades tehtud kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise suhtes. Vt arvamus 1/03, ECLI:EU:C:2006:81.

[12] Selle kohta vt ka käesolevale ettepanekule lisatud mõju hindamise aruande punktid 3 ja 4.

3. JÄRELHINDAMISE, SIDUSRÜHMADEGA KONSULTEERIMISE JA MÕJU HINDAMISE TULEMUSED

• Praegu kehtivate õigusaktide järelhindamine või toimivuse kontroll

Ei kohaldata

• Konsulteerimine sidusrühmadega

Kohtuotsuste konventsiooniga seotud erinevate poliitikavalikute hindamise käigus küsis komisjon sidusrühmade arvamust avatud avaliku konsultatsiooni ja liikmesriikidega peetud seminari[13] käigus. Lisaks korraldas välistöövõtja uuringu, mis hõlmas ka mitmeid konsultatsioone, näiteks veebiküsitlust, sihtotstarbelisi intervjuusid sidusrühmadega ning liikmesriikide ametiasutustele jagatud küsimustikku.

Konsultatsioonid näitasid, et kohtuotsuste konventsiooniga ühinemist toetasid nii liikmesriigid kui ka valdav enamik sidusrühmi (näiteks õigusala töötajad, ettevõtjad, juristide ja kohtutäiturite kutseorganisatsioonid, akadeemilised ringkonnad). Mis puudutab deklaratsioonide[14] esitamise võimalust, siis olid liikmesriigid vastu konventsiooni artiklil 19 põhinevale deklaratsioonile ega väljendanud selget arvamust artikli 18 kohaste deklaratsioonide kohta. Vaid väike arv sidusrühmi pooldas ühinemist artikli 19 kohase deklaratsiooniga, artikli 18 kohaste deklaratsioonide puhul selget seisukohta ei tuvastatud.

Nende konsultatsioonide käigus sai komisjon äärmiselt olulist teavet, et kujundada oma seisukohad selle kohta, millist lähenemisviisi oleks käesolevas ettepanekus kõige parem kasutada. Selle tulemusena otsustas komisjon teha ettepaneku ELi ühinemiseks kohtuotsuste konventsiooniga ja esitada piiratud ulatusega sihipärane deklaratsioon, millega välistatakse ELis asuva kinnisasja äriruumina üürimise või rentimise kohta tehtud kolmandate riikide kohtuotsuste tunnustamine ja täitmine ELi kohtute poolt.

• Eksperdiarvamuste kogumine ja kasutamine

Kohtuotsuste konventsiooni üle peetavate läbirääkimiste käigus on komisjon pidevalt konsulteerinud liikmesriikide ekspertidega ja tuginenud nende ekspertteadmistele. Lisaks konsulteeriti liikmesriikide ekspertidega ka käesoleva ettepaneku ettevalmistamise käigus.

Komisjonile oli mõjuhinnangu analüüsil toeks ka välistöövõtja tehtud uuring. See uuring[15] sisaldab erinevate poliitikavalikute ulatuslikku majanduslikku ja õiguslikku analüüsi. Uuringus kasutatakse erinevaid analüüsivahendeid, alates eri viisidel kogutud empiirilistest andmetest (veebipõhine uuring, küsimustik ja intervjuud) kuni statistika või dokumentide analüüsini. Kui kvantitatiivsed andmed ei olnud kättesaadavad, kasutati kvalitatiivseid hinnanguid. Välisekspertid kinnitasid neid hinnanguid ja kasutatud eeldusi seminaril.

Uuringus jõuti järeldusele, et kõige sobivam viis poliitiliste eesmärkide saavutamiseks on ühineda konventsiooniga ilma deklaratsioone esitamata. Seda järeldust on võetud arvesse ka

---

[13] Seminaril väljendasid liikmesriigid enne kõigi poliitikavalikute mõju analüüsi valmimist oma esialgseid seisukohti.

[14] Konventsiooni artiklil 18 põhinev (teatavate küsimuste väljajätmine) ja/või artiklil 19 põhinev deklaratsioon (riike puudutavate tsiviil- ja kaubandusasjades tehtud kohtuotsuste väljajätmine).

[15] Avaldatakse pärast käesoleva ettepaneku vastuvõtmist.

käesolevas ettepanekus, milles tehakse ettepanek kohtuotsuste konventsiooniga ühinemisel esitada vaid piiratud ulatusega sihipärane deklaratsioon, mida peetakse vajalikuks, et saavutada sidusus kehtiva ELi *acquis*'ga. Samal ajal ei takista selline piiratud ulatusega deklaratsioon käesoleva ettepaneku muude eesmärkide saavutamist ega selle tõhusust, pidades silmas oodatavat otsest kasu ELi ettevõtjate ja kodanike jaoks.

Lõpuks on komisjon tuginenud ulatuslikele kohtuotsuste tunnustamist ja täitmist puudutavatele ELi tasandi eksperditeadmistele, mis on saadud Brüsseli Ia määruse kohaldamisel. Selle määruse eelkäija oli määrus (EÜ) nr 44/2001,[16] mis omakorda oli 1968. aasta Brüsseli samateemalise konventsiooni[17] järeltulija. Euroopa Liidu Kohtul on põhjalikud suunised nende õigusaktide tõlgendamiseks ja kohaldamiseks ELi tasandil.

- **Mõjuhinnang**

Mõjuhinnangus kaaluti, kas ELi ühinemine konventsiooniga on soovitatav. EL konventsiooniga ühinemise stsenaariumis võeti arvesse mitmeid alternatiivseid poliitikavalikuid. Alternatiividena kaaluti ühinemist kas ilma ühtegi deklaratsiooni esitamata või esitades teatavad deklaratsioonid – kas konventsiooni artikli 18 kohase deklaratsiooni, millega jäetakse teatavad küsimused (tarbija-, töö- või kindlustusküsimused ja/või kinnisasja äriruumina üürimine või rentimine) kohaldamisalast välja, või konventsiooni artikli 19 kohase deklaratsiooni, millega jäetakse välja riike või riiklikke üksusi hõlmavad tsiviil- ja kaubandusasju käsitlevad kohtuotsused.

Eelistatud valik on ühineda konventsiooniga ja esitada piiratud ulatusega sihipärane deklaratsioon, millega välistatakse ELis asuva kinnisasja äriruumina üürimise või rentimise kohta tehtud kolmandate riikide kohtuotsuste tunnustamine ja täitmine ELi kohtute poolt.

Selleks et mõõta kohtuotsuste konventsiooni mõju kohtuotsuste liikumisele ELi ja kolmandate riikide vahel, lähtuti eeldusest, et konventsiooniga ühineb kaheksa valitud ELi mittekuuluvat riiki. Need valitud ELi mittekuuluvad riigid olid Ameerika Ühendriigid, Argentina, Austraalia, Brasiilia, Hiina, Jaapan, Kanada ja Lõuna-Korea. Kogumõju hindamine hõlmas vaatlusperioodi 2022–2026.

Eelistatud variant parandab õiguskaitse kättesaadavust ning suurendab õiguskindlust ja prognoositavust rahvusvahelistes kohtuvaidlustes. ELi kodanike ja ettevõtjate otsene kasu, kui nad taotlevad ELi kohtuotsuse tunnustamist ja täitmist valitud kolmandates riikides, on 2026. aastaks hinnanguliselt 1,1–2,6 miljonit eurot. See tuleneb kolmandates riikides ELi kohtuotsuste tunnustamise ja täitmisega seotud kulude prognoositud vähenemisest 10–20 %. Lisaks peaks menetluste keskmine kestus lühenema keskmiselt kolm kuni kuus kuud.

Lihtsam ja prognoositavam süsteem välisriigi kohtuotsuste tunnustamiseks ja täitmiseks tsiviil- ja kaubandusasjades aitab ka edendada rahvusvahelist kaubandust ja investeerimist. Rahvusvaheline kaubandus ja investeerimine tõenäoliselt kasvavad ning seetõttu võib avalduda positiivne mõju nii mikro- ja makrotasandil kui ka töövõimalustele. Eelkõige saavad kohtuotsuste konventsioonist tulenevast õiguskaitse paremast kättesaadavusest ja suuremast õiguskindlusest rahvusvahelistes suhetes kasu VKEd.

[16] Vt nõukogu 22. detsembri 2000. aasta määrus (EÜ) nr 44/2001 kohtualluvuse ja kohtuotsuse täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusasjades (EÜT L 12, 16.1.2001, lk 1).

[17] Vt 1968. aasta Brüsseli konventsioon kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusasjades (EÜT L 299, 31.12.1972, lk 32).

Eelistatud poliitikavariant on täielikult kooskõlas selle valdkonna ELi *acquis*'ga ehk Brüsseli Ia määrusega. Eelistatud variandi puhul jäetakse äriruumi üürimine või rentimine konventsiooni kohaldamisalast välja, kuna Brüsseli Ia määrusega on ELi kohtutele antud ELis asuva kinnisasja äriruumina üürimise või rentimisega seotud vaidlustes erandlik pädevus.

Samas ei peetud deklaratsiooni esitamist muude vaadeldud küsimuste väljajätmiseks[18] vajalikuks. Konventsioon pakub nõrgematele pooltele (tarbijad, töötajad või kindlustusvõtjad, kindlustatud või soodustatud isikud) piisavat kaitset, ehkki erineval viisil kui ELi *acquis*. Erinevalt deklaratsioonist ELis asuva kinnisasja äriruumina üürimise või rentimise kohta võivad muud laiema ulatusega deklaratsioonid takistada käesoleva algatuse eesmärkide täielikku saavutamist.

Õiguskontrollikomitee esitas 23. aprillil 2021 mõjuhinnangu aruande kohta positiivse arvamuse.

- **Õigusnormide toimivus ja lihtsustamine**

VKEde jaoks ettepanek kulusid kaasa ei too. Lisaks kalduvad VKEd eelistama vahekohtumenetlustele kohtuvaidlusi ja seepärast eeldatakse, et õiguskindluse suurenemisel koos väiksemate kulude ja menetlusaja lühenemisega rahvusvahelistes kohtuvaidlustes on positiivne mõju nende valmisolekule osaleda rahvusvahelistes tehingutes või laiendada sellealast tegevust. Konventsiooniga ühinemine võib parandada ka VKEde konkurentsivõimet. Seda seetõttu, et rahvusvaheliste kohtuvaidluste ja seega kaudselt rahvusvahelise äritegevuse kulud vähenevad, mis annab ELis asuvatele VKEdele suhtelise eelise nende riikide ettevõtjate ees, kes ei ole konventsiooni ratifitseerinud. Ettepanekul on eeldatavasti positiivne mõju ka rahvusvahelisele kaubandusele ja investeerimisele.

- **Põhiõigused**

Ettepaneku eesmärk on parandada õiguskaitse kättesaadavust ELi ettevõtjate ja kodanike jaoks, sest kohtuotsuste piiriülene tunnustamine ja täitmine, mis on õiguskaitse kättesaadavuse õiguse lahutamatu osa, üldjuhul paraneb ja muutub prognoositavamaks. Konventsioon kajastab suures osas ELi-siseselt kohaldatavaid kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise norme (Brüsseli Ia määrus). Seega ei kaldu konventsioon põhimõtteliselt kõrvale ELi põhiõigustest ega õiglase menetluse põhimõtetest. Eelkõige on konventsioonis sätestatud alus selliste kohtuotsuste tunnustamisest ja täitmisest keeldumiseks, mis on vastuolus õiglase menetluse aluspõhimõtetega või selle riigi avaliku korraga, kus tunnustamist ja täitmist taotletakse. See aitaks läbiproovitud lähenemisviisi[19] alusel tagada, et kolmandas riigis on nõuetekohaselt järgitud selliseid põhiõigusi nagu õigus kaitsele või õigus õiglasele kohtulikule arutamisele. Lisaks sellele on konventsiooni eesmärk parandada ELi kohtute tehtud kohtuotsuste tunnustamist ja täitmist kolmandates riikides, et hõlbustada ettevõtlusvabadust ja parandada õigust omandile ELis.

4. MÕJU EELARVELE

Mõju liidu eelarvele puudub. Liikmesriikidel võivad konventsiooni rakendamisega kaasneda ühekordsed kulud ja liikmesriikide kohtute kulud võivad pisut suureneda, sest kohtuasjade arv

[18] Need olid tarbija-, tööhõive- ja kindlustusküsimused.

[19] Lisaks Brüsseli Ia määrusele on seda lähenemisviisi kasutatud ka Lugano konventsioonis ja 2005. aasta kohtualluvuse kokkuleppeid käsitlevas konventsioonis.

eeldatavasti pisut kasvab. Siiski eeldatakse, et need kulud kompenseeritakse keskpikas ja pikas perspektiivis menetluse kestuse eeldatava lühenemisega.

5. MUU TEAVE

- **Rakenduskavad ning järelevalve, hindamise ja aruandluse kord**

Kuna ettepanek käsitleb ELi ühinemist rahvusvahelise konventsiooniga, mis sisaldab selgeid norme välisriigi kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise kohta, siis rakenduskava ei koostata.

Konventsiooni praktilise toimimise järelevalve ja hindamise eesmärgil osaleb EL Haagi rahvusvahelise eraõiguse konverentsi korrapäraselt korraldatavatel erikomisjoni koosolekutel, et teha kokkuvõte konventsiooni praktilisest kohaldamisest.

ELi sisemine hindamis- ja järelevalvemehhanism hakkab vastama nii palju kui võimalik Haagi rahvusvahelise eraõiguse konverentsi hindamismehhanismile. Hindamine toimub korrapäraste ajavahemike järel ning hõlmab selle mõju hindamist, mis tuleneb ELi ühinemisest kohtuotsuste konventsiooniga, samuti hinnangut selle kohta, kas ühinemisega taotletavad peamised eesmärgid on saavutatud. Lisaks sisaldab hindamine ka analüüsi deklaratsioonide soovitatavuse kohta, et hinnata, kas säilitada või võtta tagasi juba esitatud deklaratsioon(id) või esitada uus(i) deklaratsioon(e).

- **Selgitavad dokumendid (direktiivide puhul)**

Ei kohaldata

- **Ettepaneku sätete üksikasjalik selgitus**

Võttes arvesse Euroopa Liidu ainuvälispädevust ja asjaolu, et kohtuotsuste konventsioon võimaldab selle artikli 26 alusel piirkondliku majandusintegratsiooni organisatsioonil konventsiooniga ühineda, peaks EL ise saama konventsiooni osaliseks ilma liikmesriikideta, tuginedes nõukogu positiivsele otsusele.

Seepärast peaks Euroopa Liit ühinemise ajal esitama konventsiooni artikli 27 kohase deklaratsiooni selle kohta, et ELil on pädevus kõigis konventsiooniga reguleeritavates küsimustes ning et tema liikmesriigid ei ole konventsiooni osalised, kuid on konventsiooniga seotud, sest sellega ühineb EL. Kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingule lisatud Taani seisukohta käsitleva protokolliga nr 22, mille kohaselt Taani ei osale aluslepingu artikli 81 lõike 2 kohaselt võetud meetmetes, ei hõlma ELi ühinemine kohtuotsuste konventsiooniga Taanit.

Konventsiooniga ühinemise ajal peaks liit esitama konventsiooni artikli 18 kohase deklaratsiooni konventsiooni esemelise kohaldamisala kohta, jättes konventsiooni kohaldamisalast välja kohtuotsused, mis käsitlevad liidus asuva kinnisasja äriruumina üürimist või rentimist.

2021/0208 (NLE)

Ettepanek:

NÕUKOGU OTSUS,

mis käsitleb Euroopa Liidu ühinemist tsiviil- ja kaubandusasjades tehtud välisriigi kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise konventsiooniga

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 81 lõike 2 punkti a ja artikli 218 lõike 6 punkti a,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi nõusolekut[1]

ning arvestades järgmist:

(1) 2. juulil 2019 sõlmiti Haagi rahvusvahelise eraõiguse konverentsi raames tsiviil- ja kaubandusasjades tehtud välisriigi kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise konventsioon (edaspidi „konventsioon“).

(2) Konventsiooni eesmärk on edendada süvendatud rahvusvahelise õigusalase koostöö kaudu õiguskaitse kättesaadavust kõikjal maailmas. Eelkõige on konventsiooni eesmärk vähendada piiriüleste kohtuasjade ja vaidluste lahendamisega seotud riske ja kulusid ning seeläbi hõlbustada rahvusvahelist kaubandust, investeerimist ja liikuvust.

(3) Liit osales aktiivselt läbirääkimistel, mis viisid konventsiooni vastuvõtmiseni, ja jagab konventsiooni eesmärke.

(4) Praegu seisavad ELi kodanikud ja ettevõtjad, kes taotlevad ELis tehtud kohtuotsuse tunnustamist ja täitmist kolmandas riigis, silmitsi killustatud õigusmaastikuga, kuna tsiviil- ja kaubandusasjades tehtud välisriigi kohtuotsuste tunnustamiseks ja täitmiseks kõikehõlmav rahvusvaheline raamistik puudub. Rahvusvaheliste kauba- ja investeerimisvoogude kasv suurendab neid õigusriske liidu ettevõtjate ja kodanike jaoks ning see olukord tuleks lahendada tsiviil- ja kaubandusasjades tehtud kohtuotsuste prognoositava piiriülese tunnustamise ja täitmise süsteemi kaudu.

(5) Neid eesmärke on võimalik saavutada üksnes osalemisega riikidevahelises kohtuotsuste vastastikuse tunnustamise ja täitmise süsteemis, näiteks kohtuotsuste konventsiooniga loodud süsteemis. Samal ajal peaks konventsioon võimaldama tunnustada ja täita kolmanda riigi kohtuotsuseid liidus üksnes juhul, kui on järgitud liidu õiguses kehtestatud aluspõhimõtteid ja see ei mõjuta liidusisest *acquis*’d.

(6) Konventsiooni artikli 26 kohaselt võivad piirkondliku majandusintegratsiooni organisatsioonid, mis on pädevad teatavates või kõigis konventsiooniga reguleeritavates küsimustes, näiteks liit, konventsioonile alla kirjutada, selle heaks kiita või sellega ühineda.

(7) Aluslepingu artikli 3 lõike 2 alusel kuulub liidu ainupädevusse rahvusvahelise lepingu sõlmimine, kui selle sõlmimine võib mõjutada ühiseeskirju või muuta nende

[1] ELT C , , lk .

reguleerimisala. Konventsioon mõjutab kohtualluvust ja vastavas kohtus tehtud kohtuotsuste tunnustamist ja täitmist käsitlevat liidu teisest õigust, eelkõige Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 1215/2012[2]. Sellest tulenevalt on liidul kõigis konventsiooniga reguleeritavates küsimustes ainupädevus.

(8) Konventsiooni artikli 24 lõike 3 ja artikli 28 kohaselt võib konventsiooniga ühinemine toimuda enne selle jõustumist.

(9) Liit peaks konventsiooni sõlmima sellega ühinemise teel.

(10) Konventsiooniga ühinedes peaks liit esitama konventsiooni artikli 27 kohase deklaratsiooni selle kohta, et tal on pädevus kõigis konventsiooniga reguleeritavates küsimustes. Sellest tulenevalt peaks konventsioon olema liikmesriikidele siduv, kuna selle sõlmib liit.

(11) Äriruumi üüri või renti puudutavates kohtuasjades annab määrus (EL) nr 1215/2012 erandliku pädevuse selle liikmesriigi kohtutele, kus asjaomane kinnisasi asub. Konventsioonis selliseid äriruumi üüri või renti puudutavaid erandliku pädevuse norme ei ole. Seepärast peaks liit konventsiooniga ühinedes esitama konventsiooni artikli 18 kohase deklaratsiooni selle kohta, et konventsiooni kohaldamisalast jäetakse välja kohtuotsused, mis käsitlevad liidus asuva kinnisasja äriruumina üürimist või rentimist.

(12) Määrus (EL) 1215/2012 on Iirimaale siduv ja seepärast osaleb ta käesoleva otsuse vastuvõtmisel.

(13) Euroopa Liidu toimimise lepingule lisatud Taani seisukohta käsitleva protokolli nr 22 artiklite 1 ja 2 kohaselt ei osale Taani käesoleva otsuse vastuvõtmisel, mistõttu see ei ole tema suhtes siduv ega kohaldatav,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Käesolevaga sõlmib liit tsiviil- ja kaubandusasjades tehtud välisriigi kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise 2. juuli 2019. aasta Haagi konventsiooni (edaspidi „konventsioon“).

Konventsiooni tekst on lisatud käesolevale otsusele.

Artikkel 2

Komisjon määrab isiku, kes on volitatud liidu nimel hoiule andma konventsiooni artikli 24 lõikes 4 osutatud ühinemiskirja.

Artikkel 3

Liit esitab konventsiooni artikli 24 lõikes 4 osutatud kirja hoiule andmise ajal kooskõlas konventsiooni artikli 27 lõikega 1 järgmise deklaratsiooni:

„Euroopa Liit teatab kooskõlas konventsiooni artikli 27 lõikega 1, et tal on pädevus kõigis käesoleva konventsiooniga reguleeritavates küsimustes. Liidu liikmesriigid ei osale konventsioonile allakirjutamisel, selle ratifitseerimisel ega heakskiitmisel, ent konventsioon on nende suhtes siduv, kuna selle sõlmib Euroopa Liit.

[2] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2012. aasta määrus (EL) nr 1215/2012 kohtualluvuse ning kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusasjades (ELT L 351, 20.12.2012, lk 1).

Käesolevas deklaratsioonis ei hõlma mõiste „Euroopa Liit“ Euroopa Liidu toimimise lepingule lisatud Taani seisukohta käsitleva protokolli nr 22 artiklite 1 ja 2 kohaselt Taani Kuningriiki“.

Artikkel 4

Konventsiooni artikli 24 lõikes 4 osutatud kirja hoiule andmise ajal esitab liit kinnisasja äriruumina üürimise või rentimise kohta kooskõlas konventsiooni artikliga 18 järgmise deklaratsiooni:

„Käesolevaga teatab Euroopa Liit konventsiooni artikli 18 kohaselt, et ta ei kohalda konventsiooni Euroopa Liidus asuva kinnisasja äriruumina üürimise või rentimise suhtes.“

Artikkel 5

Käesolev otsus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*[3].

Brüssel,

Nõukogu nimel
eesistuja

[3] Nõukogu peasekretariaat avaldab lepingu jõustumise kuupäeva *Euroopa Liidu Teatajas*.